

Opgave Deelsystemen

Portefeuillehouder(s)

Frank Jorna, Annet van der Hoek en Otto van der Galiën

Beleidsvelden

- Inrichting en onderhoud vaarwegen en havens
- Inrichting en onderhoud watersystemen
- Planvorming

Doel van de opgave

De 622 deelsystemen in ons beheergebied bestaan uit de poldergebieden en de vrij afstromende gebieden. De hogere zandgronden in het zuidoosten met de beeksystemen van de Lende, de Tsjonger en het Alddijp, de veenweidegebieden, de Greidhoeke en de hogere kleigronden in het noorden. Ze hebben allemaal hun specifieke eigenschappen, geschiedenis en opgaven voor het waterbeheer. De (KRW) plassen behoren ook tot de deelsystemen. Het gaat om de laagveenplassen Fryslân, Nannewiid en de Lytse Wielen. Hoe groot de verschillen ook zijn, goed waterbeheer van de boezem is voor alle deelsystemen van groot belang. De deelsystemen zijn namelijk voor de aan- en afvoeren van water grotendeels afhankelijk van de boezem of de op de boezem afwaterende bekenstelsels. Alleen het deelsysteem van het noordelijk kleigebied heeft een eigen afvoer naar de Waddenzee. Maar voor dit gebied is de aanvoer van zoet water vanuit de boezem voor de verziltingsbestrijding weer van groot belang. Via de boezem laten we IJsselmeerwater in en verdelen het over ons beheergebied. Dit doen we voor het handhaven van een goed oppervlaktewaterpeil in de 8.000 peilvakken, conform de peilbesluiten, voor het bestrijden van verzilting en voor het verbeteren van de waterkwaliteit. Als waterbeheerder werken we iedere dag aan het onderhouden en verbeteren van het watersysteem van de verschillende deelgebieden. Het areaal bestaat uit circa 1.000 poldergemalen, 5.750 stuwen en 5.150 inlaten, die we dagelijkse inzetten. De 5.900 kilometer hoofdwatgangen en bijna 118.000 kilometer schouwwateren zorgen voor een fijnmazig watersysteem waarin we de functies in Friesland bedienen. Binnen de begroting hebben we vijf thema's gekozen die door alle opgaven heen terug te vinden zijn. Eén van deze thema's is biodiversiteit. We willen als waterschap een bijdrage leveren aan het beschermen en verbeteren van de biodiversiteit. Dit doen we door in ons werk rekening te houden met flora en fauna en, waar mogelijk, dingen te doen of te laten die de situatie verbeteren. In 2021 hebben we onze ambitiebepaling voor het thema biodiversiteit vastgesteld. In 2022 werkten we in een uitvoeringsplan nader uit hoe we deze ambities invullen. Ondertussen namen we maatregelen waar zich kansen voordoen. Deze zijn terug te vinden bij de inhoudelijke maatregelen in deze begroting.

Trends en ontwikkelingen (op hoofdlijnen)

De klimaatontwikkeling vraagt fundamentele keuzes als het gaat om de inrichting van ons watersysteem. Ons eerste streven is dat we een leefbare omgeving creëren waarin we proberen alle functies - landbouw, natuur, wonen, werken en recreatie - zo goed mogelijk te bedienen. Maar de grenzen van de maakbaarheid, zowel in financieel als in technisch opzicht, komen in zicht en dat vraagt om andere oplossingen. Die gaan over de inrichting van gebieden waar water en bodem sturend zijn. Kiezen we ervoor te blijven investeren in een situatie die ons boven het hoofd dreigt te groeien, of accepteren we het risico dat we soms met overlast te maken krijgen?

Over de gewenste inrichting van een gebied moeten we vanuit onze rol als waterautoriteit in gesprek gaan met de algemene democratie. Om te voorkomen dat de rekening achteraf bij ons komt te liggen, is het zaak dat we met kennis en overtuiging meepraten aan de voorkant van ruimtelijke ontwikkelingen.

Tegelijk zullen we niet altijd op de rem kunnen trappen, gezien de bouwopgave waarvoor ons land staat. Maar we moeten in ieder geval het gesprek aangaan over waar de kosten uiteindelijk komen te liggen. Dat wij aan het eind van de keten de fysieke inrichting van het watersysteem realiseren, kan niet automatisch betekenen dat wij ook opdraaien voor de consequenties.

Het vraagt veel inzet om in alle situaties aan de voorkant scenario's te schetsen en mee te praten. Als we vanuit onze rol als waterautoriteit meer regie willen nemen, zullen we daarin moeten investeren. Dat kan lonend zijn, omdat we dan ook kunnen helpen kosten te besparen door een watersysteem efficiënt in te richten.

We moeten durven consequenties te verbinden aan keuzes die ingaan tegen onze adviezen en ideeën in plaats van ze automatisch te faciliteren. Onevenredig dure maatregelen zijn lastig te verenigen met het solidariteitsbeginsel dat de basis vormt van ons belastingsysteem. Wij hechten aan deze solidariteit. Een waterschap doe je met zijn allen.

Regulier waterbeheer

<i>Maatschappelijk doel:</i>	<ul style="list-style-type: none"> • We leveren de bij de functies passende waterkwantiteit
<i>Hoofddoel:</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Het regulier beheer van de deelsystemen voldoet aan de peilbesluiten en bedient de functie

Wat wilden we bereiken?

Uitwerken veenweidevisie

Thema klimaatadaptatie, participatie

Met de Friese veenweideaanpak willen we de uitstoot van broeikasgassen beperken. Ook het beperken van de negatieve gevolgen van de bodemdaling door veenoxidatie en het aanpassen van het watersysteem aan klimaatverandering, zijn belangrijke doelen van deze gezamenlijke integrale aanpak.

Met deze aanpak dragen we bij aan het terugdringen van CO₂ in de veenweidegebieden zoals dat in het landelijke klimaatakkoord is afgesproken.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Herijken veenweideprogramma 2021-2030 (inclusief aanpak funderingssystematiek).

Voortgang maatregel

Bestuurlijk is besloten de herijking parallel te schakelen aan het proces voor de provinciale uitwerking van het FPLG (Fries Programma Landelijk Gebied). De aanpak funderingen en hoogwatercircuits is wel in december 2022 ter besluitvorming aan het algemeen bestuur voorgelegd en vastgesteld.

6 gebiedsprocessen actief om doelstellingen veenweideprogramma te realiseren.

Voortgang maatregel

In 6 gebieden hebben we samen met betrokkenen uit de streek gewerkt aan een gebiedsproces. Voor het gebied Hegewarren is een besluit genomen over de inrichtingsvariant. In het gebied Aldeboarn de Deelen is een gebiedscommissie ingesteld en hebben we voortgang geboekt met het opstellen van een gebiedsplan. Verwacht wordt dat dit eind 2023 kan worden afgerond. In het gebied Idzegea is een startnotitie opgesteld. In de overige drie gebieden heeft het proces zich vooral gericht op het verkrijgen van draagvlak en het opstarten van pilots.

Gebiedsplan Aldeboarn de Deelen afgerond.

Voortgang maatregel

Het gebiedsproces heeft vertraging opgelopen. Enerzijds omdat de uitwerking van flankerend beleid meer tijd heeft genomen en anderzijds door de onrust die is ontstaan als gevolg van de ontwikkelingen rondom het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Het gebiedsplan wordt afgerond in 2023.

Gebiedsplan Hegewarren afgerond.

Voortgang maatregel

Voor het gebiedsproces Hegewarren zijn enkele inrichtingsvarianten uitgewerkt. Door het algemeen bestuur, Provinciale Staten en de gemeenteraad van Smallingerland is de inrichtingsvariant 'Open en natuurlijk' vastgesteld.

Uitvoering innovatieve pilots op basis van veenweideprogramma 2021-2030.

Voortgang maatregel

Samen met betrokkenen worden diverse innovatieve pilots uitgevoerd. Onder andere op het gebied van flexibel peilbeheer, het samen met boeren meten aan grondwater en bodemexperimenten om CO2 vast te leggen en ter bevordering van de bodemvitaliteit. Ook zijn in samenwerking met het Nationaal Onderzoeksprogramma Broeikasgassen Veenweiden metingen gedaan aan de uitstoot van broeikasgassen.

Wat wilden we bereiken?

Programma Stedelijk water

Thema participatie, klimaatadaptatie

Het programma stedelijk water is een brede samenwerking tussen Wetterskip Fryslân, de Friese gemeenten en provincie Fryslân in het stedelijk gebied. De integrale thema's rond klimaat, waterkwaliteit, beheer- en onderhoud en data op orde komen hier samen. Het programma is erop gericht om de samenwerkingsovereenkomst en het bijhorende addendum tot uitvoering te brengen. Dit alles in het licht van nieuwe ontwikkelingen rond klimaatadaptatie, zoals hittestress, extreme wateroverlast en verdroging.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Opstellen nieuwe regeling buiten hoofdwaters en secundaire wateren.

Voortgang maatregel

We hebben in 2019 met gemeenten een overeenkomst gesloten over het beheer en onderhoud van watergangen in bebouwd gebied (Overeenkomst Stedelijk Water 2019).

Begin 2022 heeft ambtelijke projectgroep OSW (Overdracht Stedelijk Water) bestaande uit Wetterskip Fryslân en een aantal gemeenten van de stuurgroep OSW en het PBOW (Provinciaal Bestuurlijk Overleg Water) de opdracht gekregen om gezamenlijk te werken aan een toekomstgerichte nieuwe regeling in de overeenkomst OSW, en de financiële uitwerking daarvan. Deze regeling specifiek voor het onderbouwen van een onderhoudsbijdrage voor vijvers en open water in bebouwd gebied.

De resultaten en aanbevelingen van de ambtelijke projectgroep zijn in 2023 door het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur bekrachtigd.

Implementatie proces stedelijk water.

Voortgang maatregel

De implementatie van het de afspraken vindt plaats via drie werksporen:

- werkspoor 1: Wegwerken achterstallig onderhoud;
- werkspoor 2: Data op orde. Het maken van proces afspraken over vastleggen, actualisatie en beheer van data;
- werkspoor 3: Opstellen beheer en onderhoudsplannen. Opnemen en uitwerken van beheerplannen per gemeente over het gehele en actuele areaal.

Deze werkspooren werken we in samenwerking met gemeenten uit.

Naast bovenstaande werkspooren zijn afspraken gemaakt om de samenwerking met gemeenten te intensiveren op de onderwerpen:

- integraliteit met (toekomstige) ontwikkelingen, projecten en initiatieven;
- klimaat adaptatie maatregelen in bebouwd gebied;
- uitwerking van doelen en normen voor de niet-KRW-wateren in bebouwd gebied;
- invasieve exoten.

Wegwerken achterstallig onderhoud.

Voortgang maatregel

Wegwerken achterstallig onderhoud is één van de werkspooren. Dit werkspoor is in 2019 gestart. Vanaf de start werken wij met alle gemeenten samen in uitvoeringsprogramma's. Het werkspoor loopt tot 2025.

Resultaten tot op heden:

- 1 gemeente heeft programma afgerond;
- 4 gemeenten met grootste opgave hebben programma in uitvoering;
- 5 gemeenten starten in 2023 met programma;
- 5 gemeenten met kleinere opgaven zijn in voorbereiding.

Wat wilden we bereiken?

Maatregelen verbeteren doelrealisatie

Thema participatie, klimaatadaptatie

Voor de gebruikersfunctie landbouw is afgesproken dat we voldoen aan een gemiddelde doelrealisatie van minimaal 70%. In de watergebiedsplannen is per deelgebied vastgelegd welke maatregelen daarvoor nodig zijn. Daarvoor is draagvlak nodig. Er kan namelijk sprake zijn van conflicterende of juist elkaar versterkende belangen. In gebiedsprocessen brengen we belangen bij elkaar en bereiden we samen met de gebruikers van het gebied maatregelen voor.

Wat hebben we daar voor gedaan?

We bereiden maatregelen voor die bijdragen aan een gemiddelde van minimaal 70% doelrealisatie landbouw.

Voortgang maatregel

In de tweede helft van 2022 zijn geen voorbereidingen gestart voor verbeteren van de doelrealisatie landbouw vanwege de nieuwe kabinetslijnen in het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG), de Nationale Omgevingsvisie Extra (NOVEX) en het programma Water en Bodem sturend (WABOS). Die geven aan dat het watersysteem ingericht moet worden op een toekomst waarin het klimaat verandert en water meer bepalend wordt bij de ruimtelijke de inrichting van Fryslân.

Wat wilden we bereiken?

Peilbesluiten

De waterpeilen in het beheergebied zijn vastgelegd in peilbesluiten. Als de watergebiedsplannen klaar zijn, leggen we de actuele peilen vast in revisiepeilbesluiten. Peilafwijkingen die in de afgelopen jaren met een watervergunning zijn toegestaan, nemen we hierin mee. De revisiepeilbesluiten vormen de basis voor toekomstige partiële herzieningen, zoals vanuit de watergebiedsplannen.

De uitvoering van de revisiepeilbesluiten is de afgelopen jaren vertraagd vanwege een interpretatieverschil met de provincie over het vervallen van de peilbesluitplicht in vrij afstromende gebieden. Hierover zijn in 2021 eenduidige afspraken gemaakt.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Actualiseren en vaststellen nota peilbeheer.

Voortgang maatregel

Er is een nieuwe Nota peilbeleid opgesteld, waarin al het beleid over peilbesluiten is samengevoegd en geactualiseerd. Er is met een werkgroep met leden van het algemeen bestuur gekeken wat de mogelijkheden zijn om het bestuurlijke proces efficiënter te maken. Dit heeft geresulteerd in een voorstel om voor een deel van de peilbesluiten het vaststellen te mandateren aan het dagelijks bestuur. Deze mandaatregeling en de Nota peilbeleid zijn op 20 februari 2023 door het algemeen bestuur vastgesteld.

Wat wilden we bereiken?

Programma actieve kunstwerken

Thema klimaatmitigatie

We werken doorlopende aan het programma actieve kunstwerken. Doel is om het bestaande areaal actieve kunstwerken in een goede staat te krijgen en te houden. Dit doen we volgens een vaste werkwijze. Daarbij houden we rekening met beschikbare budgetten en (personele) capaciteiten. De komende jaren ligt de focus op het gebied de Greidhoeke.

In de projectfase passen we de methodiek van duurzaam grond-, weg- en waterbouw (GWW) toe. Zo maken we duurzaamheid tot een integraal onderdeel in het ontwerp. Daarnaast werken we binnen assetmanagement aan standaardisatie waarbij duurzaamheid, kosten en levensduur tegen elkaar afwegen.

De Greidhoeke ligt grofweg tussen de steden Leeuwarden, Franeker, Bolsward en Sneek. In het gebied staan 191 gemalen. Dit is 20% van het totale areaal. De gemalen komen voor een groot gedeelte uit de jaren '80 en '90. In 2030 zijn alle (geautomatiseerde) assets in de Greidhoeke onderzocht en waar nodig gereviseerd of vernieuwd.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Investeringsplanning gereed voor 2023.

Voortgang maatregel

Het maken van de investeringsplanning is een continu proces. Doel is om een zo goed mogelijke afstemming te krijgen tussen de vraag, budget en (mens) capaciteit van P&P.

Streven is dat de planning gereed is in de zomer voor het jaar van uitvoering.

Wat wilden we bereiken?

Beheerplan waterlopen

Thema participatie, digitalisering en biodiversiteit

In het beheerplan waterlopen staan de werkzaamheden die nodig zijn voor instandhouding van de waterlopen. Het gaat om:

- het uitvoeren van 'klein en groot onderhoud' van hoofdwaters in landelijk gebied. Denk aan maaien en hekkelen, baggeren en onderhoud beschoeiingen en waar mogelijk inzaaien kruidenrijk mengsel om de biodiversiteit te vergroten.
- toezicht op schouwwaters en actieve communicatie over natuurvriendelijk schonen.
- het onderhoud van passieve kunstwerken, zoals dammen, duikers en sifons.
- het maken van afspraken met grondeigenaren over het zelf onderhouden van watergangen ('right to challenge')

- het bestrijden van exoten volgens het plan van aanpak plaagsoorten. Denk aan de grote waternavel, rivierkreeften en reuzebereklauw.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Afronden implementatie schouwproces.

Voortgang maatregel

Reguliere schouw is uitgevoerd in het noordelijk gedeelte van de provincie. Grote delen van de schouwwateren zijn geschoond. Pilot schouwen met luchtfoto's heeft plaatsgevonden en wordt in 2023 geëvalueerd.

Regulier baggeren.

Voortgang maatregel

De uitvoering van de baggerwerkzaamheden is volgens planning verlopen.

Afronden opstellen proces passieve kunstwerken.

Voortgang maatregel

De proces flow van passieve kunstwerken is verkend. De vervolgstap is het opstellen van een verbeterproces en de implementatie hiervan.

Opstellen beslisboom oevers.

Voortgang maatregel

De beslisboom is opgesteld en wordt toegepast.

Met 15 groepen eigenaren afspraken maken over zelf onderhouden watergangen.

Voortgang maatregel

Groepen eigenaren voeren het gedifferentieerd onderhoud in zelfbeheer uit en ontvangen daarvoor een vergoeding. De vervolgstap kan zijn om ook andere werkzaamheden door eigenaren uit te laten voeren. Dit komt terug in het plan van aanpak van het participatiebeleid.

Bestrijden grote waternavel en reuzeberenklauw volgens plan van aanpak.

Voortgang maatregel

De bestrijding van waternavel en reuzeberenklauw is goed verlopen door extra inzet menskracht en middelen. De uitdaging is dat andere partijen, zoals gemeenten, natuurorganisaties, particulieren en provincie hun verantwoordelijkheid nemen in het opstellen van beleid en de daarbij horende uitvoering.

Wat wilden we bereiken?

Peilbeheer

Thema participatie

In ons beheergebied bevinden zich circa 8.000 peilgebieden. Deze peilgebieden zijn vastgesteld en vastgelegd in de peilbesluitenkaart. De rayonbeheerder beheert deze peilen door het gebruik van onze assets (stuwen, inlaten, gemalen, waterlopen, waterkeringen). Bij iedere asset stellen we het peil in uit het geldende peilbesluit. Dat staat vermeld op de peilbesluitenkaart. Aan de hand van de peilschalen en software voor het bedienen van assets controleren we of het juiste peil is ingesteld. Het beheren van de peilen is een continu proces waar rayonbeheerders, afhankelijk van de weersomstandigheden, een groot deel van hun beschikbare tijd mee bezig zijn. Daarnaast komen er meldingen binnen van te hoge of te lage waterstanden afhankelijk van de actuele weersomstandigheden. De rayonbeheerder reageert hierop door controle van het peil en eventueel het nemen van extra maatregelen.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Het afhandelen van het aantal meldingen.

Voortgang maatregel

De meldingen van inwoners zijn in 2022 afgehandeld

Instellen van peilen aan de hand van peilbesluiten kaart.

Voortgang maatregel

Peilbeheer is een basistaak van het waterschap. De peilen zijn ingesteld volgens de peilenkaart. Daarnaast proberen we zoveel mogelijk te anticiperen op de weersomstandigheden om zo wateroverlast of verdroging te voorkomen.

Wat wilden we bereiken?

Wet natuurbescherming

Thema biodiversiteit

Bij de buitenwerkzaamheden door onze medewerkers zelf of door aannemers in opdracht van ons moeten we rekening houden met de gedragscode en de Wet Natuurbescherming. In de meeste gevallen gebeurt dat nu al, maar nog niet in alle gevallen. In 2022 informeren we betrokkenen over het voldoen aan de gedragscode en de Wet Natuurbescherming. Het is wenselijk om altijd te voldoen aan deze wet, omdat wij ons als overheid altijd aan wet- en regelgeving moeten houden. Bovendien hebben wij het achterliggende gedachtegoed van de wet - biodiversiteit en het behoud van beschermde soorten - als beleidsdoel.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Instrueren belanghebbenden over voldoen aan gedragscode en de Wet natuurbescherming waardoor nul overtredingen optreden.

Voortgang maatregel

Onze medewerkers en aannemers worden geïnstrueerd via zogenaamde 'toolbox meetings' en een informatieve film. Factsheets met bevindingen worden bijgehouden.

Wat wilden we bereiken?

Energiebesparingsplan

Thema klimaatmitigatie

Voor het beheer en onderhoud van de deelsystemen is energie nodig (elektriciteit en brandstoffen). In 2022 inventariseren we het energieverbruik binnen deelsystemen. In 2023 willen we tot een plan komen om dit gebruik van energie te kunnen.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Inventariseren energieverbruik binnen deelsystemen.

Voortgang maatregel

Op basis van de vijfsporenaanpak uit de begroting 2022 heeft de organisatie het programma 'klimaatneutraal en circulair in 2030' opgesteld, zie opgave Strategie en omgeving, paragraaf klimaatmitigatie. Onderdeel hiervan zijn energiebesparingsmaatregelen voor de watersystemen. Hiervoor gaan we 'slim malen' invoeren. Dit houdt in dat gemalen zo bediend worden dat slim gebruik gemaakt wordt van tijdelijke overcapaciteit in de productie van hernieuwbare energie. En we gaan een energielabelkaart maken. Het doel hiervan is om meer inzicht te hebben in het energiegebruik voor het peilbeheer van de watersystemen. Zo wordt energiebesparing vroegtijdig en gericht meegenomen in het beheer (in het veld door rayonbeheerder). Maar ook in de vroege planvorming en voorbereiding van gebiedsprocessen/peilbesluiten en investeringsprojecten.

Waterkwaliteit voldoet

<i>Maatschappelijk doel:</i>	<ul style="list-style-type: none"> Waterkwaliteit past bij de functies en wettelijke norm.
<i>Hoofdoel:</i>	<ul style="list-style-type: none"> Waterkwaliteit voldoet aan de wettelijke norm voor de Kaderrichtlijn water (KRW)

Wat wilden we bereiken?

Waterkwaliteit KRW-waterlichamen

Thema biodiversiteit

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) verplicht lidstaten stroomgebiedbeheerplannen (SGBP-en) vast te stellen. De doelen en maatregelen voor de KRW-waterlichamen (de grote wateren) zijn opgenomen in de Nederlandse plannen. Wij vallen onder het stroomgebied van de Rijn. Om de zes jaar vindt herziening van de plannen plaats.

In 2021 is voor de periode 2022-2027 een nieuwe KRW-beslisnota voor het derde stroomgebiedbeheerplan (SGBP3) vastgesteld. Vanaf 2021 pakken we de KRW-werkzaamheden aan via een KRW-programma 2021-2027. Vanuit dit programma is een SGBP3 uitvoeringsplan opgesteld dat in 2022 (zomer) is opgeleverd. Dit uitvoeringsplan bevat de programmering van de in de KRW-beslisnota 2022-2027 voorgenomen maatregelen. In 2022 werkten we ook aan de uitvoering van de KRW-maatregelen die vastgesteld zijn voor het SGBP3 en de KRW-factsheets per waterlichaam.

Wat hebben we daar voor gedaan?

We verbreden circa 2,6 kilometer van de KRW-hoofdwatergangen en circa 4 kilometer van de overige hoofdwatergangen.

Voortgang maatregel

We hebben 3,6 kilometer aan KRW-hoofdwatergangen verbreed en 4 kilometer aan overige hoofdwatergangen.

We heffen 6 vismigratieknelpunten op (in boezem en deelsystemen).

Voortgang maatregel

Twee gemalen zijn visvriendelijk gemaakt. Vier gemalen zijn in uitvoering, waarvan twee medio 2023 opgeleverd worden.

Opstellen uitvoeringsplan KRW programma

Voortgang maatregel

In oktober 2022 is het uitvoeringsplan KRW-programma door het algemeen bestuur vastgesteld.

We hebben circa 10 kilometer aan beken natuurvriendelijker ingericht

Voortgang maatregel

Er is 4,6 kilometer aan beken natuurvriendelijker ingericht. Wij hebben hiermee onze bijdrage geleverd. De overige 6,1 kilometer die via provinciale landinrichtingsprojecten verloopt, is nog niet afgerond in 2022.

Wat wilden we bereiken?

Waterkwaliteit niet-KRW wateren

Thema biodiversiteit

Ongeveer de helft van het water in ons beheergebied behoort niet tot de KRW-waterlichamen ('niet KRW-wateren'). Voor alle wateren die niet behoren tot de KRW-waterlichamen, is na inwerkingtreding van de KRW-implementatie geen duidelijke bescherming middels normen en doelen. Met provincie Fryslân is afgesproken om ons met de bescherming van deze wateren te richten op drie categorieën:

1. wateren in landelijk gebied;
2. wateren in natuurgebied;
3. wateren in bebouwd gebied.

Elk van deze categorieën heeft een eigen aanpak. Daarmee gaan we de komende jaren samen met provincie Fryslân aan de slag.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Methodiek ontwikkelingen samen met gemeenten en provincie voor beschermen en verbeteren van wateren in bebouwde omgeving.

Voortgang maatregel

In 2022 is gezamenlijk met de provincie en gemeenten een methodiek ontwikkeld om de waterkwaliteit in het bebouwd gebied te inventariseren. In 2023 starten we met de implementatie.

Omgaan met wateroverlast

<i>Maatschappelijk doel:</i>	We beperken de schade door wateroverlast.
<i>Hoofddoelen:</i>	We voorkomen wateroverlast in de deelsystemen door uit te gaan van de provinciale normen voor wateroverlast.

Wat wilden we bereiken?

Actualisatie en realisatie wateroverlastbeleid

Thema klimaatadaptatie, participatie

In het veiligheidsplan-II uit 2014 staan maatregelen om wateroverlast nu en in de toekomst te voorkomen. Dit plan hebben we in 2018 geëvalueerd. Diverse ontwikkelingen die in de evaluatie zijn benoemd (zoals de visie toekomst bestendig waterbeheer) vragen in 2022 om actualisatie van het wateroverlastbeleid voor de deelsystemen. Voor de uitvoering van maatregelen is 2022 een overgangsjaar. Conform het huidige beleid voeren we in 2022 nog de maatregelen uit die in de vergevorderde plannen van de watergebiedsplannen zijn opgenomen.

Wat hebben we daar voor gedaan?

We toetsen de deelsystemen op kans op wateroverlast en actualiseren het wateroverlastbeleid.

Voortgang maatregel

De toetsing van de deelsystemen ronden we in het voorjaar van 2023 af. De resultaten van de toetsing en actualisatie van beleid wordt in het najaar van 2023 aan het bestuur voorgelegd. Hierin verwerken we de uitgangspunten van de Blauwe omgevingsvisie.

We bepalen welke actuele en toekomstige opgaven er zijn voor de waterberging in de deelsystemen.

Voortgang maatregel

Het nieuwe beleid, dat in het najaar van 2023 aan het bestuur wordt voorgelegd, geeft in de potentiële opgaven voor de periode tot 2050. In gebiedsprocessen worden verdere afspraken gemaakt over de realisatie van de opgaven.

Omgaan met watertekort

<i>Maatschappelijk doel:</i>	Beperken schade landbouw, natuur en bebouwd gebied door watertekort
<i>Hoofddoelen:</i>	In de deelsystemen is voldoende water beschikbaar voor de functies, conform de verdringingsreeks.

Wat wilden we bereiken?

Duurzaam beheer zoet water deelsystemen

Thema klimaatadaptatie, participatie

Om verdroging van natuurgebieden tegen te gaan, nemen we in overleg met de streek maatregelen. Dat doen we binnen het programma zoet water in projecten die we mede uitvoeren in het kader van de Regio Deal Zuidoost en de lopende gebiedsprocessen van beekdal Linde, Dulf Mersken, Murk Wrâns, Graverijpolder en Harich-Elahuizen. De gebiedsprocessen van Oldelamer Nijelamer en de Jordaan zijn recent afgerond waarbij de uitvoeringsmaatregelen voor verdrogingsbestrijding zijn bepaald. In 2022 vindt voorbereiding op en uitvoering van maatregelen plaats.

Wat hebben we daar voor gedaan?

We bereiden maatregelen voor die bijdragen aan de doelrealisatie natuur.

Voortgang maatregel

Binnen de Regio Deal Zuidoost zijn een groot aantal maatregelen uitgevoerd om verdroging van natuur en landbouw tegen te gaan. Een voorbeeld is waterconservering bij Boschhoeve in Nijeberkoop, waar 60 ha verdrogingsbestrijding natuur is gerealiseerd. In het gebiedsproces van beekdal Linde is door maatregelen in polder Hoekstra 40 ha verdrogingsbestrijding natuur gerealiseerd.

Wat heeft het gekost?

bedragen x € 1.000

Deelsystemen	Jaarrekening 2022	Gewijzigde begroting	Oorspronkelijke begroting	Vershil Gewijzigde begroting - Jaarrekening 2022
	55.219	56.994	54.824	1.775
Eindtotaal	55.219	56.994	54.824	1.775

Toelichting op Wat heeft het gekost?

Verschuiving over opgaven € 1.100.000 voordelig (incidenteel)

Bij enkele opgaven komt een afwijking ‘verschuiving over opgaven’ voor. Bij het opstellen van de begroting wordt de capaciteitsinzet op basis van ervaring gealloceerd bij de verschillende activiteiten en programma’s. Daarnaast worden budgetten toegewezen aan opgave bedrijfsvoering waarvan, bij het uitvoeren van de begroting, nog niet duidelijk is waar de kosten terechtkomen (bijvoorbeeld voor de taakstellingen, inzet flexpool, IKB opname, et cetera). Het gevolg is dat de inzet van capaciteit naar de programma’s anders is dan begroot. Er is dan ook sprake van een verschuiving van capaciteit over de verschillende programma’s. Het totaal aan netto personeelslasten wijzigt door deze verschuiving niet.

Baggeren € 1.000.000 voordelig (incidenteel)

We hadden voor 2022 voorzien dat we een aantal grote vaarten zouden baggeren. Dit werk loopt uit naar 2023, waardoor we in 2022 een flink deel van het beschikbare budget overhielden. Dit geldt ook voor de budgetten die bestemd waren voor het kwaliteitsbaggeren van de Skoatterlânske Kompanjonsfeart en het Nannewiid.

Met de gemeenten is afgesproken dat het wegwerken van het achterstallig onderhoud volgens een programma wordt uitgevoerd. Dit programma is ook zo opgenomen in ons meerjarenprogramma. Het wegwerken van het achterstallig onderhoud wordt uitgevoerd door de gemeenten, waarbij wij 50 % van de kosten betalen. De gemeenten hebben in 2022 niet kunnen waarmaken wat was afgesproken, daarom schuift het wegwerken van het achterstallig onderhoud door naar volgende jaren. Met een bestemmingsvoorstel wordt het niet gebruikte budget toegevoegd aan de bestaande bestemmingsreserve.

Er wordt voorgesteld het grootste deel van het niet benutte bedrag budget van kwaliteitsbaggeren te reserveren omdat er sprake is van een langere voorbereidingstijd (vergunningen/procedures) en hogere kosten van brandstof en aannemers, met name voor project Nannewiid. Er is nu alleen met de voorbereiding gestart.

Analoge lijnen € 200.000 voordelig (incidenteel)

Voor 2022 kon weer een deel van het budget niet worden benut door problemen met de levering van de benodigde materialen en de nodige menskracht om te installeren. Om alle gemalen te voorzien van de benodigde procesautomatisering, moet het overgebleven budget van 2022 beschikbaar blijven om de werkzaamheden alsnog uit te voeren in 2023.

Onderhoud waterlopen € 300.000 nadelig (incidenteel)

Het zomer- en herfst onderhoud wordt grotendeels uitgevoerd door aannemers die werken met een vast contract. In dit contract is opgenomen dat zij extra werkzaamheden en hogere kosten voor brandstof in rekening kunnen brengen. Omdat de dieseloprijzen in 2022 fors boven het gemiddelde ligt is dit gecompenseerd. Dit leidt tot een overschrijding van het budget.

Investerings

bedragen x €
1.000

	Begroting kredieten per opgave 2022	Verstrekkings 2022	Vershil
Deelsystemen	€ 15.000	€ 13.011	€ 1.989

Toelichting op Investerings

